

Riu avall, a dins i a fora

Manel Rodríguez-Castelló

Ficra bibliogràfica
 Autor..... Albert Roig.
 Títol A l'encesa.
 Editorial ...Edicions 62.
 Any..... 2007

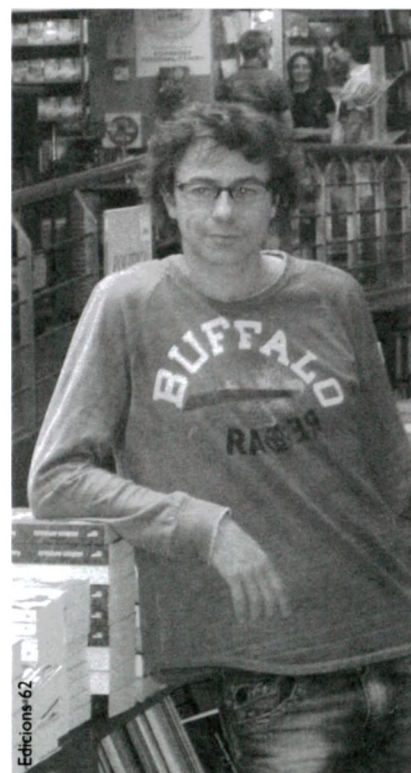
■ El tortosí Albert Roig (1959) va aplegar, fa uns anys, la seua poesia en el volum *Córrer la taronja* (1979-2001). El rescatat que hui comentem, *A l'encesa*, és, doncs, l'únic poemari original publicat de llavors ençà per l'autor. El qual, durant aquest període, ha tret a la llum dos llibres de prosa i sengles traduccions en vers: de W.B. Yeats i del brasiler Manoel de Barros, tots dos poetes incorporats al present treball amb la cita en anglés que clou el llibre (traduïm: "I en aquest misteriós, sempre ple llac / on tots aquells que obeeixen la llei sagrada / clapotegen i són perfectes"), i un poema en portugués, amb la seua versió catalana, respectivament.

Arribats ací, em permet una anotació marginal sobre la manera com algunes lectures ens arriben a les mans, empeses per curiosos tombs de l'atzar. En el número anterior de Saó proposàvem al lector l'obra poètica d'Andreu Vidal. Si aquell volum contenia un pròleg d'Albert Roig, que fou molt amic del desaparegut poeta mallorquí, en *A l'encesa* apareix el poema "Riu", una elegia a Andreu Vidal que parteix d'un dels motius centrals de l'actual proposta. Tot això, és clar, no ho sabia quan vaig comprar el llibre, amb el record viu d'aquell pròleg i la consciència que, malgrat els anys que feia que sentia el nom d'Albert Roig, encara no havia llegit cap llibre seu. En haver-m'hi submergit, m'adone que les interconnexions amb la poesia de l'autor d'*Ad vivum* atenyen aspectes essencials de l'escriptura del tortosí: el seu despullament, la insistència en unes quantes paraules claus, els trencaments sintàctics, l'ús d'un lèxic privatiu de la contrada lligat al paisatge primigeni i la memòria personal. Sobretot a la primera part, la que dona títol al llibre, i que integren els poemes "El jove dels liris", el ja esmentat "Riu", "Vent", "Illa", "Cel" i "Escala de Paradís", una elegia al pare escrita en 2003. Dos són els paisat-

ges, complementaris, que omplen aquests poemes: el del Delta de l'Ebre (lo Riu), amb el vent omnipresent, el sol i el cel, els ocells, els horts i les barques, les séquies, l'aigua i la mar, i el d'algunes illes de la Mediterrània, Creta i Gozo, a Malta. El conjunt és precedit per una cita de Joao Guimeraes Rosa, l'autor d'aquella immensa epopeia fluvial de l'amor i la vida del Gran Sertao i que acaba (significativament per a allò que ens ocupa) així: "e, eu, rio abaixo, rio a fora, rio a dentro -o rio". A *l'encesa*, ço és, quan es fa fosc, i es pot emprendre allò que es diu "pesca a l'encesa", amb la il·luminació de torxes o fanals, per exemple...

A partir d'ací, el llibre és compost per seccions autònomes, sobre les quals informa l'autor en la nota final "Boi morto": "Flor d'escarabat" és una cantata que li fou encomanada per Carles Santos; a "Morro de gos" trobem versions de poetes brasilers com Manuel Bandeira i Manoel de Barros, un poema original en portugués, paràfrasis de Ramon Llull, un homenatge a Joao Cabral de Melo, el gran poeta brasiler que visqué a Catalunya i tan decisiu fou en l'obra de Joan Brossa, entre altres materials; i "Roses de gos" (que, seguint la Rodoreda de *La mort i la primavera*, són les que "fan negra l'aigua del cor") és el text d'una òpera inspirada en *Dido and Eneas* que inclou un passatge de l'*Eneida* de Virgili en llatí i la traducció corresponent de Miquel Dolç. És a la tercera part, "Morro de gos", amb poemes datats en determinats llocs de Brasil on sembla que el poeta ha fet o fa llargues estades, que el llibre s'obre a aquest altre paisatge de grans rius, amb els seus urubús, cajú, caantiga, carcaràs, canaüba...

A *l'encesa* és, doncs, un llibre compost amb materials de diversa naturalesa, fruits, de vegades, d'insistents reescriptures fetes al llarg del temps (un altre tret que l'acosta a la poesia d'Andreu Vidal) i,

Una imatge del dia en què li se va lliurar a Albert Roig el VIé Premi de Poesia Sant Cugat a la Memòria de Gabriel Ferrater.

malgrat això, profundament unitari i lligat per una estructura molt ben travada i una reincidència en els motius essencials que dibuixen aquest paisatge poètic, com ecos que van i tornen, o com les ones concèntriques que produeix la pedra de la memòria llançada sobre la superfície de l'aigua, per continuar amb una metàfora que ens acosta al riu i als moviments aquàtics. Per acabar, assenyalem, entre molts altres guanys del llibre, la denúncia que, a través de la veu del Missatger (Hermes?) que parla a Enees, a "Roses de gos", Albert Roig fa contra la depredació del paisatge, la usura, aquestes formes quotidianes de la guerra i l'anihilació. Formes noves per a vells mites. Navegueu-hi a pler. ■